

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY V, NUM. XCVIII, OCTUBRE XVI, MCMXIX

Número solt, 40 cèntims

SUMARI

Propietat catalana, per A. ROVIRA I VIRGILI.—Medalla colonial: Anvers.—Novell llenguatge, per R. RUCABADO.—L'acció intervencionista del proletariat, per J. SALVAT-PAPASSEIT.—L'ètica social en els conflictes del treball, per PERE LLOBERA.—Poetes contemporanis: Andreu Ady, per JOAN ARÚS.—Aportacions: A la nova generació, per GIOVANNI PAPINI, M. R., *trad.*—Lectures, per J. M. LÒPEZ-PICÓ.—Els llibres, per J. LL.—Les Revistes.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 BAIXOS

BARCELONA

SUMARI DEL NUM. XCVII

«La dictadura del manobre», per R. RUCABADO. — «Botones», per L. R.—La lliçó, per MARTÍ ESTEVE.—
Poesia catalana, per JOSEP FLO TERMENS.—Per la empresa dels ferrocarrils de Catalunya, per ESTEVE
TERRADES.—Diàlegs crítics, per J. FARRÁN I MAYORAL.—Els llibres, per F. S. R.—Les Revistes.

PUBLICACIONES DE "LA REVISTA"

Administració: Corts Catalanes, 613 baixos, Barcelona

LLIBRES PUBLICATS

RAMÓN RUCABADO
<i>Els editors i la llibertat de l'art</i>	CARLES RIBA
<i>Càntic dels Càntics i Llibre de Rut</i>
JOSEP ARAGAY
<i>La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat</i>	MARIA A. SALVÀ
<i>Les Geòrgiques Cristianes de Francis Jammes</i>
CLEMENTINA ARDERIU
<i>Cançons i elegies</i>	JOSEP LLEONART
<i>Poesies de Richard Dehmel</i>
JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ
<i>L'infantament meravellós de Schahrazada</i>	JOSEP CARNER
<i>Les planetes del Verdum</i>
MIQUEL POAL AREGALL
<i>Mots plaents i desplaents</i>	ALEXANDRE PLANA
<i>Contrabaedeker</i>
ANTONI ROVIRA I VIRGILI
<i>El Nacionalisme</i>	JOSEP M. TALLADA
<i>Les doctrines de P. J. Proudhon</i>
JOAQUIM FOLCH I TORRES
<i>Meditacions sobre l'arquitectura</i>	GUERAU DE LIOST
<i>La ciutat d'Ivori</i>
M. MORERA I GALICIA
<i>Venus i Adonis</i>	JOAN ALCOVER
<i>Poemes bíblics</i>
JOAN SACS
<i>La moderna pintura francesa fins al cubisme</i>	FREDERIC CLASCAR
<i>Estudi sobre la filosofia a Catalunya en el segle XVIII</i>
ALEXANDRE PLANA i altres
<i>L'obra d'Isidre Nonell</i>	JOSEP ARAGAY
<i>Itàlia</i>
MIQUEL FERRÀ
<i>Cançó d'ahir</i>	MERCÈ VILA
<i>Les Hores</i>
LL. NICOLAU D'OLWER
<i>Literatura catalana, Perspectiva general</i>	M. FORTESA
<i>L'estela</i>
ENRIC JARDÍ
<i>Les doctrines de Georges Sorel</i>	CARLES RIBA
<i>Primer llibre d'estances</i>
J. M. LÓPEZ-PICÓ
<i>Moralitats i Pretextos</i>	MARIA MANENT
<i>Sonets i Odes de John Keats</i>
J. FARRAN I MAYORAL
<i>La renovació del Teatre</i>	NARCÍS VERDAGUER I CALLÍS
<i>La primera victòria del catalanisme</i>
E. DURAN REYNALS
<i>Quatre Històries</i>	J. M. LÓPEZ-PICÓ
<i>Dietari espiritual</i>
JOSEP M. DE SEGARRA
<i>Cançons d'Abril i de Novembre</i>	J. BOFILL I MATAS
<i>Les joventuts catalanes</i>
FERRAN SOLDEVILA
<i>Exili</i>	P. M. BORDOY-TORRENS
<i>Els pobles d'Orient</i>
E. PRAT DE LA RIBA
<i>Per la llengua catalana</i>	J. FERRAN I MAYORAL
<i>Diàlegs dels déus; de Llucià de Samosata</i>
	JOAQUIM FOLGUERA
<i>Les noves valors de la poesia Catalana</i>

CARLES RIBA

Primer llibre d'Estances

Publicacions de LA REVISTA

Vol. 28

Preu: 3 Pessetes

NARCÍS VERDAGUER I CALLÍS

LA PRIMERA VICTORIA
: DEL CATALANISME :
(Col·lecció d'estudis polítics de LA REVISTA)

Vol. II

Preu: 2 Pessetes.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY V — NÚM. XCVIII — OCTUBRE XVI — 1919

Proletariat i catalanitat

I

**Aquest número
de LA REVISTA
ha estat passat
per la
censura**

Així ha volgut desfer-se l'obra alhora avançada i catalanesca dels primers homes de la República a Catalunya. El republicanisme popular, massa ingenu potser, però sempre pur, dels Abdon Terrades, dels Clavé, dels primers federals, estava amarat de sentit català. Era una flor de la terra. Estava nodrit

de la saba de la pàtria. De la cançó de la Campana d'Abdon Terrades, dels cants d'En Clavé—o almenys de llur gran majoria—en sortia una aroma de catalanitat. Allò era una cosa nostra. Allí hi havia la manifestació essencialment catalana de les idees i els sentiments, de vegades no tant fecunds com generosos, que han mogut les multituds de Catalunya. Allò no era catalanisme, certament; però era un brot de la catalanitat ètnica.

El segle XIX ens donà un noble tipus d'obrer català. Un obrer de pensament lliberal i de cor alegre, amic de totes les resplendors de llibertat, que sabia lluitar i sabia cantar, que veia la societat nova a què aspirava com a una creació de l'amor entre els homes, que sentia la joia del viure i més aviat compadia que envejava la vida eixuta de les classes altes de la societat. Home d'heroisme i d'idealisme, sabia donar la sang en les hores turbulentes de les revoltes populars. Però estimava el treball, sentia l'orgull del seu mester; i als cops de l'eina, que eren el seu dur cant de proletari, sabia ajuntar-hi la bella cançó, perfum suau de la seva ànima pregonament catalana. Aquell treballador alegre en el treball i en el repòs; que feia dels dies de descans, veritables dies de festa; que conspirava i era revolucionari si calia, tot servant l'orgull del vestit modest i nèt dels diumenges; que barrejava en un sol ideal humà la seva cançó i el seu crit de revolta, era un fill de Catalunya, era un català genuí; era, sota la indumentària moderna i dins les idees modernes, el català tradicional, el català de sempre, el qui ha fet la glòria i la història de Catalunya. Aquells homes de la «flamarada», estaven encesos en

un foc que era l'ardent esperit de la niçaga catalana.

La vintena centúria ha vist, a Catalunya, tota mena d'esforços per a crear un altre tipus d'obrer allunyat de la tradició catalana, arbre desarrelat de la nadiua terra. I aquests esforços, bé que no han aconseguit llur objecte, han estès damunt una bona part del proletariat català, i particularment del proletariat barceloní, un vernís d'exotisme. En aquest punt, la influència del republicanisme espanyolista ha estat funesta. Per la barreja espiritual amb l'obrer immigrant s'ha produït en la massa obrera de Barcelona un començament de desnaturalització. I les tares de l'obrer immigrant, tares d'espanyolisme—que és endarreriment, misèria, ignorància i esperit tancat,—han vingut a neutralitzar les qualitats de l'obrer de Catalunya. A la joia mediterrània del nostre poble s'hi ha oposat la tristesa pregona, visceral, del caràcter castellà. I una certa foscor estranya s'ha estès damunt les masses obreres de la capital de Catalunya. Fins i tot en el vestir s'ha fet remarcar aqueixa influència nociva. Aquell antic costum del vestit diumenger, tan arrelat en els treballadors i els menestrals de Catalunya, ha decaïgut al contacte dels paupèrrims manobres esqueixats que la misèria de les regions espanyoles ha llançat damunt el vistent oasi pròsper de Catalunya.

Mentrestant, en l'ordre polític, la influència castellana ha treballat toçudament, acarnissadament, per a llevar a l'obrer català el seu instintiu sentit patriòtic. En l'hora transcendental del renàixer polític i nacional de Catalunya, s'ha volgut sostreure la classe obrera catalana del moviment general i dreçar-la després contra aquest moviment de dignificació i regeneració de l'ànima catalana, enterbolida i malmesa per les centúries llòbregues de la desnacionalització.

Obra de internacionalisme, tot això? No, no. Obra de castellanisme, en el sentit negatiu i agressiu de la paraula, és a dir, obra d'anticatalanisme. Amb el pretext de les idees internacionals, mal explicades pels uns, mal compreses pels altres, hom ha volgut crear un Ulster de classe, un castell enemic dins la pròpia terra de Catalunya.

II

L'obrer català ha de reaccionar fortament contra la desnaturalització de què la influència castellanista el vol fer víctima. Totes les fraternitats humanes, totes les solidaritats mundials dels desheretats de la fortuna no poden esborrar, no tenen el dret d'esborrar,

el nobilíssim, preuat segell catalanesc dels nostres treballadors. L'encuny que a llur ànima ha donat l'obra secular de la nació catalana, no és cap nosa, cap estigma, cap supervivència de coses mortes. És un ric tresor espiritual.

Ric tresor que hom vol furtar als treballadors catalans pel procediment deslleial d'un internacionalisme verbalista i xorc, fórmula d'engany, àmfora tota vermella de radicalismes per fora, tota buida per dins. Per a estimar les idees noves, per a laborar per una més justa societat, per a fomentar de la germanor humana, no és cap destorb l'esperit de catalanitat. Fins direm que tots els intents generosos, tots els plans audaços, totes les lluites de progrés i llibertat, tenen un esperó potent en aquest esperit que als catalans ens han donat la llei de la sang, el contacte de la terra, la força de la història, la convivència en el transcurs dels segles. Aquest esplèndid heretatge de tots els catalans, cap classe, cap individu de la nostra pàtria pot renunciar-lo ni mutilar-lo, sense empobrir la seva ànima, sense disminuir la seva personalitat.

L'esperit patriòtic és necessari als obrers catalans per a adquirir el màxim de llur força; per a fer fecunds llurs esforços de millorament, per a orientar la lluita social en la direcció de la labor constructiva. La pàtria la porten a la sang, que no la podem llançar sense afeblir-se, sense rebaixar el vigor del llur esperit. I si algú els diu que la pàtria és una idea burgesa, una propietat més de la burgesia, els recordarem les paraules d'Octave Mirbeau, l'anarquista, escrites poc abans de morir en ço que hom n'ha dit el seu testament: *la pàtria és una realitat*. I els farem remarcar que pàtria no vol dir guerra, ni odi, ni rivalitat entre els homes, sinó afirmació de la pròpia personalitat col·lectiva, poder de civilització, individualitat de cultura, tresor de l'esperit, heretatge tramés per les generacions passades i que cada generació té el deure d'acréixer. Per a ésser un poble, cal ésser una pàtria. El patriotisme és el ciment que uneix i enforteix els pobles. I si de vegades l'idea de pàtria ha estat baixament interpretada, aquesta és una raó més per a afirmar el seu noble sentit, en lloc d'abandonar-la a les interpretacions de la passió, de l'odi i de les cobejances imperialistes.

Per a l'obrer català, el sentiment patriòtic és un guany. Sols comprenent la pàtria pot un hom comprendre l'universalisme. Sols pel camí de la nació pot un hom arribar a l'internacionalisme. En son concepte més alt, el socialisme no és una lluita entre interessos

de classes per a aconseguir aventatges materials i fisiològics, sinó una ascensió espiritual a la dignitat humana. I no hi pot haver dignitat plena en l'home quan aquest, tot reivindicant el seu dret a la vida, oblida i llança el ric tresor, la força creadora i ennoblidora del sentiment patriòtic, bella flamarada en el cor dels homes.

III

Com es podria obtenir que les organitzacions obreres de Catalunya tinguessin un alt esperit patriòtic?

Entenem que hom no pot ni deu demanar a les organitzacions que siguin de caràcter econòmic, l'adopció del programa polític del catalanisme. En el seu aspecte polític, la qüestió catalana resta fora del clos on actuen les organitzacions obreres. Però en el seu aspecte espiritual, aqueixes organitzacions poden ésser i han d'ésser catalanistes, o si es prefereix el mot, catalanesques. I un dels mitjans més eficaços de la necessària catalanització del nostre proletariat és l'adopció de l'idioma català com a llengua oficial de les societats i dels periòdics obrers de Catalunya. En l'ús del propi idioma, dins les nacionalitats dominades, hi ha el més fort propulsor de patriotisme, la més clara i bella afirmació de consciència nacional. Portar la llengua catalana als escrits i a les publicacions obreres equivaldria a donar el seu sentit genuí a l'obrer català i fer-li comprendre la realitat biològica de la causa que inspira tot el moviment nacionalista de la nostra terra.

L'ús del castellà pels obrers, enc que sols sigui del castellà escrit, és un dels més tristos espectacles que coneixem. Per llur menor pràctica, per llurs més curts anys d'escola, els obrers són, a Catalunya, els qui han de fer major violència sobre l'espontaneïtat, sobre la natura del propi ésser, per a expressar-se en castellà. Quin castellà més deplorable el que usen els nostres obrers en els documents dels sindicats, en els articles de llurs fulles! Es una cosa que fa plorar. En això es veu la violència humiliant de la imposició de l'idioma. Es que els nostres treballadors, tan rics del sentit de la dignitat, tan rebels a les imposicions, no senten la ferida que la imposició de l'idioma causa a llur dignitat personal?

CENSURA

Ah, aquests anarquistes, aquests extremistes que no accepten cap im-

posició, cap manament del patró ni de l'Estat, i s'ajupen, inconscients, a prescindir de llur parla pròpia i a estrafer lamentablement un llenguatge que no és el propi!

Quant a la qüestió de l'idioma, l'establiment de l'ensenyament català és d'una primordial necessitat per a la renacionalització dels nostres obrers. El lleig vernís del castellà escrit amb què avui apareixen les organitzacions obreres de Catalunya, és un dels efectes de l'escola primària castellana. La catalanització de l'ensenyament desplegaria els gèrmens de catalanitat que hi ha a l'ànima dels fills dels treballadors. En cap classe com en l'obrera serà més fecunda i ampla la influència de l'ensenyament en el matern llenguatge. I mentre el problema de l'ensenyament no estigui resolt, convé multiplicar les escoles populars catalanes als barris obrers de Barcelona i a les ciutats industrials de Catalunya. El camp pedagògic és tan fèrtil des del punt de mira patriòtic, que la grana que hom tirà al solc dona mil per u.

Per a donar a les organitzacions obreres l'alt esperit patriòtic que els manca, fent que llurs components siguin, ultra homes de classe, homes de pàtria, cal destruir el prejudici segons el qual el catalanisme és un moviment reaccionari i burgès. Aquest prejudici ha d'ésser combatut i destruït de dues maneres. L'una, esforçant-se a separar el catalanisme, com a força política i social, de les lluites de classe. En això cal, per part de totes les branques del catalanisme, però especialment per part de la branca dreta, una gran prudència. Els patrons catalanistes s'han d'allunyar del sentit intransigent, autoritari i repressiu d'una fracció de la burgesia catalana, fracció que és la menys idealista i la menys nacionalista de la nostra terra. I quan vinguin dies de tempesta social, s'ha d'evitar que cap branca del catalanisme aparegui com a una força burgesa, i menys encara com a una gendarmeria patronal.

L'altra manera de destruir aquest prejudici, és realitzar prop dels obrers catalans una perseverant obra de il·lustració respecte a l'actitud que els obrers d'altres països adopten davant moviments anàlegs i a l'actitud favorabilíssim al principi de les nacionalitats que tothora ha sostingut la Internacional. Cal mostrar als nostres treballadors l'exemple de les organitzacions obreres de la Irlanda, se Flandes, de Polònia, de Txeco-Eslovàquia. Cal fer-los present els acords dels Congressos nacionals i internacionals del socialisme i del sindicalisme. Cal fer-los veure que el vernís castellanista que actualment duen, és un vernís extraeuropeu, veritable senyal d'en-

darreriment i de poquedat espiritual. Una acció de la joventut intel·lectual catalana en aquest sentit, podria ésser altament útil.

Lligant dins l'ànima dels treballadors el sentit de pàtria i la reivindicació de classe,

l'obrerisme català esdevindria més fort i més eficaç, perquè tindria la força de la pròpia natura ètnica i l'eficàcia que dona l'adaptació a l'ambient social.

A. ROVIRA I VIRGILI

Medalla colonial: Anvers

Un rebedor de convent blanc, nítid, tranquil. El vestíbul d'un gran col·legi femení religiós, a la capital de Catalunya.

La mare de la nena:—I vostès ensenyen català, no és veritat?

La monja, jove, pulcríssima:—*Catalán... catalán...*—amb l'aire de qui sent anomenar un obscuro i llunyà dialecte oceànic.—*No. No se enseña aquí.*

—.....?

—*No. Tampoco se habla... Para casos de extrema necesidad, alguna de las hermanas lo chapurrea algo...*

Al pati del mateix convent:

Les nenes juguen. Però unes, arrenclerades a la paret, compleixen punició. S'han vist privades de postres, i oi més perillèn d'ésser esborrades del quadre d'honor.

Inquiriu la causa.

«*Por hablar en catalán.*»

Això passà a manta institució educadora de dones catalanes l'any VI de la Mancomunitat de Catalunya.

Novell llenguatge

El meu estimat amic senyor Ors i Verde, distingit escriptor i zelós bibliotecari del «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria», escriu—o al menys crec jo poder atribuir-li—al darrer número de l'*Acció*, portaveu de la entitat, un davantal introductori a la llista de les noves adquisicions: un fons especial d'autors socialistes format per un grup de clàssics: Marx, Engels, Lassalle, Rousseau, Proudhon... i altres de moderns: Jaurès, Andler, Schlaeffe, Guesde, Kautsky, Vandervelde, Liebnéck, etc. L'autor d'aquest pròleg-invitori es daleix per comunicar als lectors la vibració seva al contacte d'aquests llibres. Diu, entre altres paragrafs igualment exaltats.

«Flames d'un gran incendi que s'estén arreu del món abrèndant en totes les consciències la passió de justícia, cal que el proletari mercantil de Catalunya s'habitui a llur escalf per a seguir avançant al compàs de les transformacions universals i viure plenament les hores més intenses de l'història.» I més avall:

«En esclatar la guerra es vessava la sang d'en Jaurès a París. En ésser finida, es vessà la sang d'en Liebnéck a Berlín. I per la virtut d'aquesta sang gloriosa, introducció i epíleg de la guerra, vessada d'una i altra banda per enrunar les fronteres que els odis nacionals feien més altes, avui comença pel proletari de tot el món una era més fàcil, més segura i més oberta a totes les possibilitats lliberadores...»

Es certament un novell llenguatge aquest, distint del que fins ara s'havia parlat—especialment des del dit Centre—a la joventut mercantil catalana. I certament el contrast es presta a moltes reflexions.

Perquè la literatura que a l'escalf del nacionalisme català s'havia predicat en l'estament mercantil, estava impregnada d'un sentit estimulanti, en direcció individualista. Emerson presidia discursos, conferències i aules de ciències professionals. «*Sigues tu mateix.*» «*Sigues rei en els teus somnis*», eren màximes, entre cent altres, de freqüenta invocació.

Eren tòpics la força de la voluntat, per a l'elevació de cadascú, l'autoformació, la cultura professional, les ciències mercantils, l'educació científica... l'art d'arribar, l'art de vendre... I tot això conjugat amb Catalunya; el nostre millorament individual, per a fer-nos forts—per a fortificar a cadascú—per a l'expansió, el desenrotlló, la expansió del comerç, de l'indústria i de la riquesa catalana, obrint mercats, perfeccionant l'utilitatge, econòmic, etc.

I, ben cert, l'abrandament del nacionalisme ja ens semblava el màxim de foc i d'incendi. Hi vàiem caliu per a escalfar tota la nostra vida, per dur-la al heroisme si convingués, per a arborar-ho tot i aixecar als cimals del poder i la glòria la pàtria catalana «rica i plena» on els catalans serien, tots ells, en conseqüència, «rics i plens». Frapant contrast, tot aquest lèxic amb la terminologia del socialisme. Contrast apte per a deixar atònit a més d'un càndid company dependent.

Un pont entre ambdós llenguatges caldria sens dubte que s'establís. I que s'expliqués que la passió per Catalunya era ja passió per la justícia humana (lluita pels drets i per la llibertat de la terra). Caldria advertir que el dalit de formar-nos ciutadans aptes, individus ben preparats, amb forta voluntat d'es-

calar els llocs dels *capitans d'indústria*, dels *business men*, no pot pas ésser ontrudit ni ultrapassat per la literatura infladora de l'esperit de classe. Que interessa al socialisme—al menys al de bona fe—que hi hagi capitans d'indústria, d'ànima generosa i dúctil a les reformes. Que interessa al proletariat català d'una manera urgent, vital, la riquesa, la expansió, la fortificació de l'economia catalana, l'increment de totes les indústries i del comerç de nostra terra, sense lo qual l'equilibri social no seria de vida, sinó igualtat de fam i de misèria. Que el socialisme és una forma contemporània de la eterna passió dels homes per la Justícia i la Verifiat, i que no és pas la única manifestació d'aquesta lluita; que és—amb tot el seu violent traumatisme—una reacció episòdica vers l'humanitarisme que el progrés mecànic anava oblidant. I que Individualisme i Socialisme no sols poden coexistir, sinó que han de combinar-se per tal que el suprem interès de l'organització social no sigui violat i els fins de l'home no siguin desconeguts, havent-hi entre una i altra tendència relacions comparables a les que en ordre a la salut física tenen entre sí la Higiene i la Terapèutica.

R. RUCABADO

Amb motiu de l'ampla enquesta oberta per LA REVISTA sobre aspectes diversos de la qüestió social, són abundoses les lletres que anem rebent, començant la posició teòrica en què es col·loca cada un dels articulistes que ha col·laborat en la tasca.

LA REVISTA es veu impossibilitada de recollir i discutir aquesta vibració que ha creat tot ço que ha vist llum en les seves pàgines. No ha d'oblidar-se que es tracta solament d'una enquesta, en la que—sens debat contradictori—cadascú diu la seva paraula.

I a la vegada, això comporta una darrera conseqüència. I és: que el fet d'ésser recollides les opinions d'altri, col·loca a LA REVISTA en un camp neutral, no posant-se al costat de ningú, sinó limitant-se a oferir una tribuna pública, perquè creu que les idees,—siguin quines siguin—han de trobar sempre un ample estatge.

L'acció intervencionista del proletariat *

SINDICALISME

Ens costarà de creure que la societat capitalista pugui educar l'obrer per a una llei social basada en la justícia veritable. El mal ja ve d'arrel, és en la forma-

ció de l'estament burgès. L'obrer en transformant la base inicial del materialisme històric, pot educar en canvi la nostra societat capitalista.—No voldríem bastar-nos en el coneixement que la burgesia ha complert la missió que es confià a si mateixa, més tost en la certesa que el proletariat, que deixarà d'ésser-ho, adquirirà la força de capacitatge

(*) Vegi's *L'Instant*, n.º 2 (30-8-19).

prou fidel al bé públic que no els que ahir triomfaren contra els senyors dels feudes. El més sagrat no era escriure els drets de l'home: cal conquerir els deures respecte d'aquests drets. Doctrina socialista és aquesta que diu: hi ha una valor d'abús; totes les llibertats són sotmeses a un límit, el de l'Economia. En la lluita econòmica, on l'intel·lectualisme no hi juga cap partida, no és, com deia Marx, la consciència de l'home qui determina el bé de la seva existència; ben al revés, aquesta és ja determinada pel seu viure social.

Ve, doncs, la idea nova, i un nou costum com és en tota idea. Aquesta ha d'imposar-se només per la violència. Deixar-ho al reformisme equivaldrà a afirmar la propietat privada, i «la veritable nova Economia, hereva de l'Economia capitalista, de sa ciència i riqueses, mes basada en uns principis rigorosament contraris, no pot ésser instaurada pel reformisme democràtic; convindrà la revolta de resultats totals. De guisa que els estats del jo profund són a cada moment nous per complet, incommensurables uns amb altres; així la societat a tipus de producció socialista serà d'una moral i una política noves, car el que s'haurà renovat serà el principi social mateix. Hi ha en la història com en psicologia començaments absoluts. Un bon exemple ens és ofert pel naixement i el desenrotllament del cristianisme, que degué son extraordinari èxit a la completa divisió que acertà d'establir entre la seva acció i la del món romà» (1).

En el més fons del fons l'obra dels obreristes és cristiana. El precepte del Crist és l'igualtat social, el comunisme. Pere fereix de mort a dos dels seus germans d'apostolat, Ananies i Shàfira, perquè s'han reservat una part de riquesa (2). Aquell qui no treballi, que no mengi tampoc (3) Repartia els queviures segons necessitat de cadascú que el seguia, i així i tot els vestits. La caritat catòlica ja no hi té res que veure. Que no hi hagi entre els iguals sobre-treball mai més, és a dir, plus-valua, és a dir capital, no interessa als Concilis. El Papa Lleó XIII (4) establia que el fruit és just que pertanyi a aquells qui el treballaren; però després afegia que els rics sols administraven la riquesa dels pobres. Era un senzill oblit: Judes Iscariot així era aficionat a administrar béns d'altri, dels pobres majorment. (L'oblit no era complet: l'Església administrava als *administradors*.) Gabriel Hantoux assenyala també de com els infelços potentats són així torturats per mor del llur excés de material riquesa (5). Però la caritat aquí és on falla més. Demés que no és almoïna el que manca entre els homes, ésser ric ja vol dir no ésser caritatiu.—Aquest s'ha reser-

vat una moneda doble, aquest no és dret i bo com els altres ho són. Si a això es pot afegir que hom no treballi, que l'usdefruit d'excés no li hagi vingut de la suor del front, tal acaparament o heretat de riquesa només és *jurídicament* noble, però no moralment.

En tota rebel·lió hi ha l'home humiliat per la caritat pública. Tampoc aquest no admet que li administrin res, car pensa, com Proudhon, que l'eina de l'ofici li ha de dur llibertat.

Mancava solament que els productors s'unissin. Això portat a terme, ara l'ase de càrrega ha deixat d'ésser ase i entrarà a la Sorbona perquè li donin compte del tractament rebut.—G. Guy-Grand diu així: «Quasi durant tot el curs de la Història, i majorment en la nostra civilització guerrera, cristiano-burocràtica, el treball manual ha estat tingut només com a cosa d'esclaus. Tota la jerarquia social i tot l'ordre del món pesen al seu damunt; ha estat sempre al dessota, envilit i aixafat, trist Atlas famolenc portant un món d'orgull i de nua cruïsa. La filosofia i la política clàssiques han cregut per molt temps que res no hi havia de veritablement noble, de veritablement creador, que la pràctica de les arts i les lletres, de veritable cultura que la cultura literària general i dogmàtica, de veritable govern que aquell dels intel·lectuals de professió, idealistes qui no taquen amb les tasques innobles la llur blanca puresa d'esperit» (6). El pecat ha portat la penitència: d'aquí el sindicalisme.

La conquesta del pa, la més aspra conquesta, produirà més víctimes, qui sap. Però a la fi hom veurà com el regne dels pobres—els benaventurats i els primers a sofrir—serà acomplert un dia. Només els qui proqueixin tindran dret a la gràcia de bona germanor i vindrà en recordar-se el conte tolstoïà (7). L'home professional de la política, cul de sac d'un règim maleït dels més castos, perquè no hauran manat, no trobarà rebost.

Aquí l'intel·lectual, de professió igualment, recercherà de nou:—Qui és, doncs, el productor?—Confiem-ho a la paraula, senzilla, dels obrers: «Són *productors* (8): aquells qui cultiven les ciències, arrancant a la naturalesa els seus secrets per a eixamplar la nostra esfera intel·ligent i augmentar la nostra potència productora; aquells qui cultiven l'art, sublimitzant els nostres sentiments per a fer-nos capaços d'admirar tot lo bell, d'estimar tot lo bo; els qui cultiven la indústria i l'agricultura, atinent a totes les nostres necessitats corporals. El savi en el seu gabinet qui, estudiant intrincadíssims problemes, troba una solució, la qual és traduïda en un invent magnífic; el

geògraf qui, desafiant les inclemències totes, s'arrisca al mig de l'Àfrica o desafia el Pol per a determinar fixament l'inventari del nostre planeta; l'observador pacient el qual amb potent geni i admirable constància, sap sorprendre els misteris de la vida de lo infinitament petit, descobrint importantíssimes lleis per a la ciència i la indústria; el Poeta així i tot quina inspiració facilita mitjans per a fer vibrar en les més amagades fibres la sensibilitat nostra; l'obrer industrial qui amb constant lluita amb la matèria, elabora la infinita varietat de productes; l'obrer també del camp, qui desafiant les cruïses de les temperatures atén la nostra bona subsistència; i en fi, quants valen i fan quelcom són *producers*, i únicament per aquest concepte són membres socials.»

Després, el constituir-se en entitat social, tasca no de titans però de gents honrades qui en havent odiat per a estimar-se més vindran en governar-se sense tenir govern. (Joubert deia del poble que és capaç de virtut si no ho és de saviesa.)

Torna a parlar l'obrer, paraula de virtut: «La primera col·lectivitat social és la unió local dels productors d'ofici, d'exacta professió. El pacte fonamental es verifica entre el productor i l'agrupació respectiva o similar de productors. —Les agrupacions productores de la localitat celebren un pacte pel qual formen una entitat que faciliti el crèdit, el canvi i la instrucció, la higiene i la policia local; i celebra pactes amb altres localitats per al crèdit i el canvi en esfera més ampla, a la vegada que les comunicacions, els transports públics generals i de tracte; altres entitats formades en virtut de condicions geogràfiques especials, com qualitat i configuració del sol, clima, etc., poden constituir-se, mitjançant especials pactes basats en els principis econòmics i de facilitat de producció, i de canvi i transport. —La terra, les mines, les fàbriques, els trens, els navilis i, en general, tots els mitjans de producció, decla-

rats de propietat social, han de passar a títol usufructuari a les col·lectivitats treballadores. L'objectiu final de la Revolució, doncs, enclou aquests tres extrems:

Dissolució de l'Estat.

Expropiació dels detentadors del patrimoni universal.

Organització de la societat sobre la base del treball de tots quants siguin aptes per a la producció; distribució racional del producte; assistència dels que encara no siguin aptes, així com aquells els quals hagin deixat d'esser-ho; educació física i científico-integral per als futurs obrers» (9). Així és com és entesa i serà practicada la revolta social.

Aprofitem Leone per darrera vegada: «El Sindicalisme, mètode essencialment pràctic, no podrà viure sinó obrant, actuant. L'acció és el seu prestigi, com és la seva essència. No espera de la Història però vol fer la Història» i «no té encara un dogma però sí té un principi: creu violada la justícia en tot contracte on no siguin iguals els drets i els deures, i vol que s'estableixi aquesta reciprocitat en totes les relacions entre els humans» (10).

J. SALVAT-PAPASSEIT

- (1) G. Guy-Grand. *La Philosophie Syndicaliste*, 1911.
- (2) Fets dels apòstols, V.
- (3) Sant Pau: Ep. III als Tesalonicenses.
- (4) Lleó XIII, Papa. *De Rerum Novarum*, 1891.
- (5) Gabriel Hanotaux. *La Démocratie et le travail*. París. 1910.
- (6) G. Guy-Grand. Ob. cit.
- (7) Lleó Tolstoi. *Joan l'imbècil*.
- (8) *Manifiesto a la nación española*. Federació Barcelonense, composta de les seccions: Fundidors en bronze.—Flequers.—Oficis varis.—Fusters.—Pàletes.—Sabaters.—Impressors.—Carreters.—Fundidors en ferro.—Tintorers.—Sombrerers.—Semolers.—Camàlics.—Cotxes.—Cobridors de cilindres.—Treballadors del moll.—Sastres.—Moços, del Comerç.—Teixidors mecànics.—Escombrers.—Manyans.—Barcelona, 23 de febrer de 1886. (Segueixen més de 300 adhesions d'altres corporacions obreres.)
- (9) *Ibidem*.
- (10) F. Pi i Margall. *De la capacidad política de las clases jornaleras*. Citat per Anselm Lorenzo, en el seu llibre *Evolución proletaria*.

L'ètica social en els conflictes del treball

L'obstacle més gros que hom troba per a resoldre transitòriament les qüestions del treball, és la manca absoluta d'un afectuós i enlairat sistema de relacions entre les diverses classes socials.

Si anéssim a escatir minuciosament l'esperit de molts burgesos, especialment dels nous, i el dels proletaris més caracteritzats, endevinaríem desseguida que un abisme monstruós els separa. Allò que hauria d'ésser una

línia sense solució de continuïtat en la qual els sentiments anessin progressant indefinidament per llur riquesa i llur amplària, es converteix en dos pols centralitzadors d'egoisme que, tenint un mateix nom, com en física, es rebutgen l'un a l'altre. D'aquí ve que les vagues es converteixin bé de cops, no en un problema econòmic, sinó en una veritable lluita de classes.

En general, el capitalista vol conservar les prerrogatives que va heretar d'èpoques passades i es creu que el diner acumulat amb els vells sistemes de producció li dona dret a considerar-se un superhome, un senyor que pot gaudir de tota mena de plers per extravagants que siguin i disposar que els que no són com ell l'esguardin des d'una certa distància. En canvi, per instintiva reacció, els obrers pensen que la qüestió essencial de la lluita rau a dificultar la vida del fabricant, capitalista o propietari, ja que la disminució de la riquesa d'aquests farà que abaixin l'orgull, els privarà de plers i luxes i escursarà l'espai entre les dues classes. De manera que tant patrons com assalariats es regeixen en llurs pretensions pels graus de força o d'inferioritat en què es troben respecte dels que suposen ésser llurs adversaris.

Si l'íntima posició dels burgesos i la dels proletaris no fos aquesta, ¿com s'explicarien les vagues interminables, els *lock-outs* desesperats i els atentats societaris? Ja sabem que els problemes socials són molt complicats i, per tant, difícils de resoldre; però també és cert que si hi ha bona intenció per ambdues parts, si a uns i altres no els crema la llàntia de l'odi, sempre es troben punts de convergència que preparen harmòniques resultants. Diem en català que tret de la mort, tot pot arranjar-se.

Cal confessar, però, que hi ha dues causes circumstancials que fan intervenir en les nostres lluites els procediments extremats. Una, l'exagerada creixença de riqueses individuals amb motiu de la guerra europea; l'altra, el sosteniment ininterromput del Govern dels soviets a Rússia.

Les riqueses fabuloses que, a voltes amb maneres no gaire ideals, han recollit molts especuladors, comerciants i industrials durant el període de la guerra, sense que d'elles n'hagin participat en quantitat apreciable els proletaris, havent hagut de sofrir, al contrari, un augment formidable en el preu de

les subsistències, han fet que les classes més modestes es trobessin tan distanciades de les altres que ha desaparegut el respecte i l'afecció que un dia les lligava. La permanència del bolxevisme en el poder de Rússia amb sa revenja contínua contra les classes adinerades, ha deixondit la consciència econòmica de les masses obreres i ha excitat les ànsies de manar a tots els proletaris de la terra, avivant-los, al mateix temps, el caliu dels moments romàntics.

Però arribarà dia que les grans fortunes es diluiran i que la Rússia aconseguirà un poder estable amb normes de govern satisfactòries per a la majoria dels ciutadans. Llavors encara les lluites socials no hauran acabat, però es veurà clarament que allò que les sustenta i bé de cops fa a les dues bandes irreconciliables és la deficiència de la nostra ètica social. La voluntat de cada u en els nostres dies, no està modelada segons els principis eterns d'una perfecció pressentida en totes les edats humanes.

El segle xx, que ha progressat de faisó incalculable en ciència pura i ciències aplicades i que àdhuc ha donat obres d'art meravelloses, no ha sabut crear en el cor dels homes una filosofia moral que els separés de les èpoques bàrbares. Per això, perquè no vivim una filosofia així, convertim en odi i pugna de classes allò que hauria d'ésser únicament lleugeres desavinences en la interpretació dels procediments d'organitzar la nostra tasca. Difícilment hom trobaria un obrer protestatari, i menys un burgès recent, que sabessin raonar llur actuació irreductible, de vegades salvatge, en nom d'una llei humana aplicable a la col·lectivitat. No hi ha pas dubte que si aquest raonament s'aconseguís, els conflictes del treball serien molt més fàcils d'encarrilar-se.

Cal pensar, però, que la nostra sensibilitat social a força d'experiències i de cultura evolucionarà, produint, amb el temps, punts brillants que il·luminaran a uns i altres. Ara mateix acabem de llegir en un autor francès que «un dels millors pal·liatius de l'antagonisme de classes seria que els burgesos, en llurs relacions amb els obrers, adoptessin la mateixa actitud i el mateix to que amb la gent de llur propi món».

Suposem que es porta a la pràctica. ¿No és veritat que reconforta l'ànima?

PERE LLOBERA

Poetes estrangers contemporanis

ADY

Andreu Ady, nat a Transilvània, font de la civilització hongaresa des de fa deu segles, va morir l'any 1918 en el moment que la revolució hongaresa, que ell preparà amb la seva poesia, es trobava en plena eclosió. Preparant aquesta revolució féu que la precedís una revolució literària. El seu segon volum dels versos *Uj Versék* (poemes nous) qui aparegué en 1906, provocà una lluita que va separar tota l'Hongria en dos partits, *Adyistes* i *Antiadystes*. La joventut, els modernistes, els socialistes, els revolucionaris, veieren, en ell, llur poeta; els reaccionaris, els vells, els acadèmics, el consideraren un enemic.

Es va escriure tota una biblioteca en son favor i en contra.

La poesia d'Ady ha trobat formes per a expressar ço que ha estat inexpressat fins avui: l'ànima complexa de l'home de les grans ciutats de nostres dies. Aquests estats d'ànima que són teixits no solament amb el fil roig de la passió i el fil blau del somni, sinó també amb el fil d'or del diner, el fil negre de la revolta, el fil groc de les malalties.

Hi ha tota una sèrie de poesies sobre l'or. Son tercer volum té per títol: *Sang i Or* (Nér és Arany).

Poesies revolucionàries (*El sol roig*), religioses, «hongareses» i amoroses, formen la seva obra que aparegué, exceptuant-ne els volums anteriorment esmentats, amb els següents títols:

Szcretném ha gyvenéneck (Jo voldria que m'estimessin).

Aj Illés Szckerén (Sobre el carro d'Elias).

Davant dels Morts (*A Lalotak élén*),

i d'altres volums de poemes i de contes i una sèrie d'articles que publicà en la revista *Nyngat*.

JO ET VULL SERVAR

Aquest gran acompliment,
aquesta rendició, aquesta realitat dels besos,
aquesta gran bondat, em tornen boig, talment.

Plorant dins els teus braços, desitjant-te amb delit,
o dona idolatrada! jo et suplic
que em rebutgis, que em llencis dins la nit.
Quan els meus llavis siguin més ardents,
que es glacin els teus llavis:
llavors, compadeix-me, tot rient.

La cobejança viva és un botxí;
el més formós present, una maledicció.
Jo et deixo, perquè et vull fins a morí.

Que vegi com m'abraça ton cos amb voluptat,
sempre conqueridor,
veient aquest coixí perfumat de passat.

Jo et vull servar per mi, meva tothora,
i, com a guardiana,
he triat la distància embellidora.

Que em resti sols mon somni benaurat:
el somni d'una dona qui m'estima
i el desig de la qual perdura i res no abat:

ELS CORS, LLUNY L'UN DE L'ALTRE

De qualque part s'envola un trist sospir
i sobre la meua ànima es reposa.
En qualque lloc un riure ha ressonat,
i riu mon cor, alhora.
En qualque lloc la vida deu ser bella,
que jo m'en vaig darrera de les noies.
I en algun lloc el blasme deu ser gran,
que jo no puc plorar.
Lluny, no sé on sia, deu haver-hi un cor,
destroçat i malalt,
que la quimera i el desig han mort
igual que al meu, igual.
Mutualment ells senten llur batre pertorbat
i el sentiran fins que la gran nit tombarà
i dins la nit sens límits, en un mateix instant,
tots dos s'aturaran.

JOAN ARÚS, trad.

Aportacions

A la nova generació ⁽¹⁾

Després dels trenta anys hom veu el que costa vèncer als més joves.

Fins vora els trenta anys hom té de lluitar amb els vells i l'empresa és més còmoda. Siem jutges cruels en nom de la força irrompent de la immaturitat que vol també un xic de sol per a florir. Els enemics són arribats, són cèlebres, estan fadigats i amaguen, sota l'amarg silenci i l'alegre somris, la serenitat de la reflexió. Són *sentats* i no volen alçar-se. Esperem, nosaltres tolerem, i, encara que tinguem de tenir por, preparem el past de la cordialitat.

Però quan vinguin aquells altres, els nous, els frescos, els primers en la posteritat, els bordegassos que tenien deu anys, i anaven a l'escola quan nosaltres en teníem vint i esperavem el primer cop, llavors comença el dia de la prova. Aquests joves han estat nodrits també de nosaltres, han vingut als cims, han seguit per un bell troç de viarany, però ara és el moment del canvi i de la major edat. Senten la necessitat de revoltar-se contra els més immediats i s'estant

preparant per atacar com nosaltres havíem atacat els nostres antecessors. Encara que no escometin en públic ens judiquen en privat—som ja, per ells, matèria d'història i de valuació.—Es senten ja superiors a nosaltres, segurs d'haver-nos superat o de poder-nos sobrepasar amb el primer salt que facin. No són possible, amb ells, les amoroses confidències que tinguérem amb els coetanis i que foren cordials àdhuc en la mateixa competència i ens feren compendre, en canvi, la debilitat i els mancaments de la nostra obra. Aquests nous vinguts no en volen saber res: són d'un altre temps, han travessat altres climes, tenen altres amors amagades, altres lligams, altres aversions. Avancen fredament en nom dels dogmes del dia, consignats en fórmula de fàcil circulació; són cruels com infants i indelicats com saquejadors, són d'altra raça. Podríem estar plegats, treballar conjuntament, parlar-nos i somriure'ns, però no ens entenem. Ho sento. No hi ha una fusió entre la nostra sang i la d'ells. Sento sospesa damunt la meua testa la llur sentència menyspreant, la llur condemna desdenyosa.

Però heus-aquí que jo no vull fer el mort ni l'home superior com feren amb nosaltres

(1) Darrer paragraf del llibre *Un uomo finito*. Firenze, Llibreria «La Voce», 1917.

tants dels nostres vells. No vull fingir d'ignorar-los, no vull amagar el cap sota la pila dels llibres o cobrir-me amb la toga cesàrea de l'assassinat satisfet. Res d'això. Jo sóc jo i ells són ells. No tinc por dels nous com no en tenia dels antics.

Estic disposat a ensenyar totes les meves cartes i a defensar-me amb les dents i les ungles, amb les paraules i amb les idees, com un selvatge i com un home culte. No torno enrera. No em donc per vençut. El títol d'aquest llibre és equivocac: poc exacte. Aquí dins hi ha un home que és disposat a vendre cara la pell seva i que vol finir quan més tard possible.

Jo no menyspreo els joves, no els odio. He fet per alguns d'ells tot el que he pogut. No els he rebutjat. Els he tractat malament quan he cregut que eren dignes d'escoltar, de un home, la veritat. Els he esperat, els he desitjat, els he seguit el pas dels vint i dels vint-i-cinc anys per veure ço que podien fer i què era el que tenien en la seva ànima. Els hauria volgut més violents, més personals, menys seriosos i menys fonogràfics. Però res hi fa: tal com són els respecto i els estim. Si fan coses mediocres, si escriuen nicieses no els condemno: cal fer moltes coses migrades per arribar a fer-ne una de passable. No s'arriba als vint anys amb una obra mestra dessota el braç. Esper que la faran i que podran comprendre allò que jo no poguí i que passaran damunt de mi sense remordiment.

Però no vull de cap manera humiliar-me davant d'ells. No vull claudicar sense haver resistit fins al darrer alè. Si hi ha algú entre ells que creu de poder-me vèncer i trepitjar abans d'hora, sense dret, es trobarà davant d'ell un vivent armat i no un cadàver. Per a destruir cal també fer i per a vèncer sagnar de les ferides.

Avant, joventuts! Aquesta trentena d'anys de ma vida, aquests vint anys de vida cerebral, aquests deu anys de literatura, podia potser haver-los esmerçat millor. Però, no res menys, he fet alguna cosa. He pres part en els moviments de les idees i n'he iniciat; he fundat revistes, he publicat una mitja dotzena de llibres, he esbargit arreu idees folles o estúpides o profundes a dreta i a esquerra. Sóc algú, represento quelcom, tinc un passat i tindré malgrat tot, un esdevenidor.

I vosaltres? què haveu fet? Què feu? Vejam: articles, recensions, crítiques—crítiques, articles i recencions. Teniu enginy, art i cultura, però, per ara, si no m'erro sou encara arrapats a les obres d'altri, viviu a l'espatlla del que fa qualque cosa, us feu grans posant-vos dessota de la tasca i dels volums dels altres. Entre vosaltres hi ha qui ha fet del art i qui en fa: molt bé. Judicar és difícil, però més difícil encara és el crear. Veurem.

Mentrestant jo no vull ésser descartat d'un sol cop. No vull ésser posat dessota dels vostres peus sense protestar. I per vosaltres, especialment per vosaltres, sobretot per vosaltres he escrit aquesta història dramàtica del meu cervell.

Heu-me aquí: l'ànima és oberta; he posat nusos les vísceres i nervis com en una taula de anatomia. Si volgués, podria fer coneixença amb ço més verdader de mi mateix i salvar-me dels judicis precipitats. Aquí dins no hi ha la meva biografia, però sí el curs exacte dels meus esdeveniments interiors. Tota la resta de la meva obra troba aquí la seva explicació, la seva clau. No és aquesta una obra d'art; és una confessió que em faig a mi mateix i als altres qui vulgui apendre a conèixer el misàntrop sentimental i injuriador, que ha reeixit, mercés Déu, tan profundament antipàtic a tanta gent. Us donc a la mà el meu esperit, us mostro els documents i la defensa. Sobre això i amb això vull ésser judicat. Seguiré sent, treballant amb vosaltres, vora de vosaltres, però un període de la meva vida s'és tancat i vull que hom tingui en compte aquest desfogament desordenat en cinquanta capítols.

Jo em presento als vostres esguards frets, amb tots els meus dolors, les meves esperances i les meves flaqueses. No us demano pietat ni indulgència, ni lloances ni consolacions, sinó tan sols tres o quatre hores de la vostra vida. I si després d'haver-me oït creieu el mateix, a despit dels meus propòsits, que só verament un home acabat, deureu quan menys confessar que jo só finit perquè he volgut començar masses coses i que no sóc res perquè ho volia ésser tot.

GIOVANNI PAPINI

M.-R., trad.

Aquest número ha estat passat per la censura

Lectures

Em demaneu una enumeració de literatura general que no passi de quinze noms i càpiga en un plec de paper. Amb totes les reserves d'un criteri tancat que tant us pot guanyar l'enaltiment com l'anatema del professor de preceptiva, veusaquí el meu curs per correspondència:

Un capítol del *Gènesi* per apendre la plenitud de poble que hi batega i la grandesa familiar de l'home que sap dir Tu a Déu. Virtut narrativa, expressió concisa i simple dels mots imatjats i de l'abundor de cor.

Homer: Possessió de la pàtria (*Illiada*); percepció geogràfica (*Odisea*). El cant sisè de l'*Illiada* en el qual és dit el comiat d'Hèctor i Andròmaca, ens ensenyarà com l'intimitat conjugal fa la gran unitat de les pàtries, la llar matriu.

Virgili: Consciència de Roma. El patriotisme com una voluntat que dominarà el món i educarà el món. L'eficàcia de Grècia que s'anomenarà ciutadania. Un cant de la *Eneida*, precisament l'episodi de Nisus i Euriàl consagrat com una virtut de la civilització el sentiment de l'amistat.

Un himne litúrgic: Pavors mitològics encara, i la frisança de les noves llengües nacionals dins el llatí que es multiplica desprenent-se d'ell mateix.

El Dante: Tot sol com si mesurés l'alçada del cristianisme i l'ardor impacient de personalitat que omple la fecundació nacional de l'edat mitjana.

Del Dante triaria el cant XXIII del «Purgatori», en el qual la comunió dels vivents i dels morts, substancial lligam del cristianisme, és sòbriament consagrada en l'episodi de Forese ascensionalment alliberat de les penes del purgatori per la virtut del plor fidel de la seva esposa Nella.

Racine: La perfecció de França. Coratgia de la passió governada pel recte pensament i per la formosa reserva del bell dir retingut.

Shakespeare: La joia del Renaixement. Cercarem dins la joia total la defensa casolana de l'intimitat de *Les Alegres Comares*, en la qual la facècia i la castedat fan una sola rialla.

Ariosto: La follia del Renaixement i la mesura d'Itàlia.

Buffon: La gravetat del divuitè segle. Aque-

lla viva descripció de la terra—que de tan viva podríem dir-ne fesomia—serà el meu fragment.

Rousseau: El càstig del divuitè. Un capítol de les *Confessions* ens alligonarà que la professió de sinceritat nodreix l'impudícia i posa preu a la mentida de l'endemà.

Goethe: L'ambició del burgès. Alemanya confortable. Un capítol dels anys d'aprenentatge del William Meister ens dirà com cal preparar la futura bona administració de la glòria.

Carlyle: L'heroi com a poeta, perquè trobéssim la veritat de l'història dins el lirisme heroic del superador de l'història.

Dickens: Anglaterra. La grandesa guanyada per la comprensió més que pel domini. Amat d'aquesta cordial simpatia de l'absurde que és la llibertat i apressat en crear persones i situacions, com un hereu de la revolució.

Tolstoi: Gran quan conta, feble quan catequitza. Com el poble. Formidable quan oposa la salut del poble a la fallida d'aquella àvida recerca de felicitat immediata que fou la creació i el llevat de ruïna de la deïxa napoleònica.

La descripció d'un hospital de sang de la novel·la *Sebastopol* seria un bon exemple de Tolstoi.

Mistral: Possibilitat contemporània de la felicitat humana. Homer que retroba el sentit del límit. Poble que canta. Però que no s'escolta quan canta. El capítol de les *Memòries* en el qual és dita la mort del seu pare, seria el meu preferit.

Notes: 1) D'amagat encara es pot completar aquest curs amb altres lectures, per exemple: *Pindar*: alligonament del fet divers; *Horaci*: punt just d'aquell que no és pot dir ric, però que no li manca una poma per la set; *Montaigne*: generós mentre no li demaneu més que bones paraules; *La Fontaine*: habilitat disfressada de naturalitat; sentiment de la natura sota la vigilància de l'esperit guardabosc; *Daniel Defoe*: un bon periodista pel seu temps; *Renan*: el nostre plany de cada dia, doneunos, Senyor, en el dia d'avui; *Nietzche*: a condició que vingui precintat, com els específics de marca.

2) Lectures ibèriques: *Camoens*: un desig d'epopeia.

Cervantes: la fallida de l'epopeia.

Les cròniques catalanes: Eficàcia de la realitat.

3) Bona part d'aquestes enumeracions, és feta d'enginy. Així s'evita la petulància saberuda; i l'autor acompanya el mèrit d'ésser tendencios, de clara estructuració doctrinal, sense necessitat de dir-ne ni un mot.

J.-M. LÒPEZ-PICÓ

(Del *Dietari espiritual*, volum 29 de Les Publicacions de LA REVISTA.)

ELS LLIBRES

EL PREU DEL'AMOR (2 volums), d'Arnold Bennett. Traducció de J. d'Albaflor.—Editorial Catalana (Biblioteca Literaria).

Obra assenyaladora com una solemnitat en la història de la novel·la psicològica.

Sobretot les dues peces cabdals (Raquel i Lluís), si l'autor no les ha conegudes vives les ha sabudes compondre sàviament de saltades experiències humanes, químic lluit dels secrets de la sang i del cervell; el cert és que viuen en realitat. El mèrit d'aquests dos caràcters rau precisament en ço que l'autor no en feu caràcters tots d'una peça. Les volubilitats del pensament; els contradictoris afectes, el desdoblament tan freqüent del nostre ésser, tot això que és tan senzillament humà, i no menys que això el fer triomfar finalment la virtut d'amor damunt lo efímer i lo flac, és un miracle de simplicitat.

En lo més casolà i tot, la psicologia hi somriu, i és, demés, tan idèntica amb la descripció! Vegeu l'escena a la cuina entre Lluís i Raquel en el volum primer, i en el segon la lliçó de bicicleta i la conversa de la parella acabat el convit a Mr. Batchgrew...

Potser més que enlloc és notable aquest talent de psicòleg en les consideracions tàcites que, cadascú per ell mateix, fan Lluís i Raquel l'un de l'altre o dels esdeveniments. Són fruits d'una penetració que ni un sol moment és presumptuosa. Do de penetració que, acoblat amb la gràcia de presentar-ne els resultats en àgil novel·la, fan d'ella una obra que Dickens, vivint avui i havent passat pels avinents garbells de modernitat, no l'hauria pas escrita millor, i En J. d'Albaflor la fa merèixer bellament amb la seva cultura lingüística.

DIETARI ESPIRITUAL (Moralitats i Pretextos). Segona Sèrie de J. M. Lòpez-Picó.—Publicacions de «La Revista», n.º 29.

Veü'saquí un dietari de ciutadà culte. Al darrera de cada anotació s'hi sent el respir de l'home. En les seves reaccions invectoradores contra certes mentalitats, certes flaques, certs esdeveniments, encara sembla veure-s'hi el llamp d'ulls, o sonar-hi la rancoreta de la veu, i el brugir del cenacle, l'alternativa contesa de veus de l'espiritual pledejar o el frec ràpid dels periòdics que duen noves d'arreu.

Tot i amb aquell segell de cosa elaborada que no s'esborra en tota l'obra d'En L.-P., és la del Dietari literatura viva. L'amor propi fa la mà un xic enterca, a estones; les hores de treva hi són frescament iròniques; l'amistat hi té un santuari. El qui en els Epigrames en vers evolucionava a lloure per damunt coronises, aquí ter-

reja i vol intervenir i compatir ciutadament; també es recorda més de què és home de lletres. Finalment esmolats són els seus parers curts sobre literatura i literats, i sovint glateixen de la passió individual. Les altres notes biblio-biogràfiques més extenses, que plauen per una gràcia singular de síntesi, estimulen al perfeccionament i són a estones vindicatives i sempre concises i il·lustrades. I potser el que més enamora de tota l'obra és la susceptibilitat i el desig de perfecció que hi trobem. S'hi mou aquella cerca de Déu, àdhuc d'esma, de la qual el mateix Lòpez-Picó parla en la nota *Post-guerra encara*.

Es un llibre actiu, un llibre amb voluntat, braços i mans i un pit que es somou.

CAMINS DE LLUM, de F. Caballero i Muñoz.—Editorial Valenciana. S. A.

Títol encertat. Llum, o desig de més alta llum. Desig, perquè, a estones, del conjunt d'alguns dels poemes en rebem una sensació quelcom caòtica, com si els elements es moguessin vius, sí, vius i bategants i amb material llum i tot, però encara barrejats, no prou sots ordre de música i d'arquitectura.

Vida, sí; hi fresseja, hi es volenterosa en la poesia d'En Caballero; és el bon senyal d'aquest llibre. Hi ha patriotisme valencià en la forma d'escola més moderna, hi ha passió de creador, una mica infantívola a voltes; hi ha aquella revolada de pintor cartellista lluminós i ràpid que trobem en plurims literats valencians.

Potser de vegades recau en prolixitat, i altres el pensament hi és fret, perquè encara no s'ha consubstancialitzat amb l'emoció, que és quan el raonar escau a la poesia. També, en conjunt, fa la poesia d'En Caballero un efecte indefinible d'impersonalitat, potser perquè el numen encara és tendre i per això l'empremta de les influències de variat llinatge més coneixedora.

LES HORES QUE TORNEN. Poesies de Salvador Albert (Precedides d'un Pròleg de Lluís Via.) Edit. «Il·lustració Catalana».

Poesia que la llegim com escrita de totjust sota els nostres ulls damunt una llibreta de vianant pensador i enamorat.

L'Albert és l'intim de la Natura, complimentós devot envers ella, de vegades subjugat i tot. Una ombra trista coronada de flors, com Ofèlia, travessa pel llibre: ... i els salzes ploren—sobre l'aigua dormida dels estanys.

Ta mirada d'air brillant i forta—és timid clar de lluna—que es mor en l'aigua morta—de la llacuna.

Nenúfars blancs que no ha besat la llum—i exhalen solitars llur perfum—sobre la greu quietud de l'aigua morta.

Les darreries del segle dinou agreujades de bromes, perduren en aquesta veta obaga de les devocions poètiques de l'Albert.

O una vaguetat commosa, com si un encís sideral amarés l'aire, traspua altres vegades d'aquesta poesia, i trascola al recer del nostre esperit en les vagues llecors de llàgrimes inconnegudes són copsades. (Vid. *Eternes fonts* i *En nits serenes*.)

Les varies dots de l'Albert pensador i afectiu és com si vinguessin a expressar la flor en els seus llibres de poesia.

DIALEGS DELS DEUS I DE LES DIVINITATS MARINES, de Lluçia de Samossata. Traducció per J. Farran i Mayoral.—Publicacions de «La Revista», n.º 32.

Una vegada més, l'any 130 de J.-C., aquell airol que pren nom d'esperit reviscolava la vella matèria amb una rubor i una tendra mullena d'alba. Quan Lluçia de Samossata recontava el ja tan contat mite grec: gestes, facècies, metamorfosis dels déus, els semi-deus i llurs associats, tot emprant temes repicats, en la manera de contar-los hi posava les gràcies del seu esperit selecte, entre les quals gràcies segurament la genta forma dialogada i el to irònic excel·leixen.

Per ventura aquesta irònica tonadella de Lluçia és ço que més afinament es farà seu el llegidor modern. Ço que, si de cas, més desplaentment podria colpir-lo no ve de culpa de l'autor, sinó de certs episodis que l'obligaven. Aquests eventuais motius de desplaença serien els episodis *massa natura* o *contra natura*. La teogonia grega té això per a l'home de cultura cristià: que ell sentirà una interior repugnància en veure com lo sobrenatural es posa al servei del llibertinatge o de l'aberració. Lo diví sobrenatural al servei de ço que és contra natura o abús de natura! Caldria oblidar coses essencials per a ingerir-ho a gratcient.

En Farran i Mayoral ha fet obra d'artista amb la traducció d'aquesta obra formosa i somrient.

J. LL.

LES REVISTES

VENANCI VALLMITJANA.

El nostre elogi és aquest:

Admirarem sempre la discreció dels noranta anys de l'home que, havent conegut la glòria, sap encara el secret d'ésser oportú.

JOSEP PUIG I CADAVALCH, PRESIDENT

Del discurs presidencial als diputats de la Mancomunitat, retenim aquestes paraules que, quan ens invitin al pacte amb l'Estat espanyol, motivaran la nostra intransigència:

«Hem d'empendre la restauració del país amb l'activitat dels països devastats. El nostre no ho ha estat per la guerra actual, però ho és pels mals governs i pels Governos indiferents i hostils. No oblidem que en documents de les darreries del segle XIX, en documents oficials, les Institucions de l'Estat al·legaven el dret de conquesta sobre Catalunya. Tenim encara com un govern d'ocupació. A les terres devastades han desaparegut tots els serveis públics; aquí podem dir que no hem tingut mai altra cosa que la que hem fet amb les pròpies mans. No podem anomenar servei d'obres públiques les faixes de terreny fangoses i erigides de muntanyes que creuen el país. No podem dir escoles aqueixos llocs vergonyosos on l'infància aprèn, amb cantarella inútil, explicada amb llenguatge que no entén, el que la bona voluntat del mestre vol ensenyar. No podem dir Universitat els llocs on es recita per repetidors la ciència que s'elabora lluny, ben lluny!, on es migren alguns savis solitaris abandonats, sense mitjans d'estudi i sense estres de treball. Una gran part del país no té ni ferrocarrils ni camins ni altra acció de l'Estat que la parella de guàrdies civils o l'agent d'apremi que s'incauta de la finca abandonada. Una part de Catalunya no té més accés que per França. Ni tan sols coneixem pel ais geogràficament, que l'Estat no ha tingut temps de fer un mapa geogràfic.

Tots els pobles tenen jornades històriques de la seva reconstrucció estatal. No les trobareu a Espanya amb relació a Catalunya les que foren per França les grans jornades de Lluís XIV i de Napoleó.»

ELS CATALANS D'AMERICA.

La Revista s'associà a l'homenatge amb què la Protectora de l'Ensenyança catalana ha donat comiat als seus delegats d'Amèrica que han estat els nostres hostes.

Servarem d'aquell acte un record

imperatiu: els nuclis catalans d'Amèrica no volen ésser una extensió circumstancial de Catalunya sinó Catalunya mateixa. Per ells creix la nostra responsabilitat.

I cal comptar amb ells si qualsevol dèria dels habilidosos fa sovintejar altra vegada els plebiscits, i si vol fer-se el plebiscit de veres.

EL VOT FEMENI

La nostra premsa ha debatut aquest tema. L'opinió femenina s'és manifestada; i la curiositat masculina, distreta com sempre que vol semblar massa atent, no ha recollit el matis delicat de les nostres dones representatives que més que el vot s'han guanyat els llocs d'alta direcció reservant llur criteri o fent-se del somriure un sedàs de la intel·ligència.

DEL BOLXEVISME I L'ANIMA RUSSA.

De *L'Europe Nouvelle*, i a l'objecte de completar una referència que hi féu el nostre amic Ramón Rucabado, traduïm aquest interessant article.

«Nosaltres som bolxevics», «Nosaltres som partidaris del bolxevisme». Així parlen la majoria dels francesos. Aquestes paraules els atiren pel misteri de la cosa nova, l'estranya atracció, l'acuitat de l'inconegut. «Nosaltres busquem noves formes de vida social.» «Nostre parlamentarisme ha viscut i ens ha donat En Clemenceau —símbol de la burocràcia i de la petita burgesia.» —I acaben per fer-ne aquesta deducció: «Visquin els soviets!»

Voldria sortir d'aquest lloc estancat de les discussions polítiques; elles m'han tant agredit durant aquests últims anys de la revolució russa! Voldria redreçar-me sobre la ferma roca de la imparcialitat que sorgeix en la mar escumejanta de Rússia, i procurar sondejar les profunditats submarines, ànima oculta sota les ones que, al lluny, abraçant-se, semblen tan belles, i ofereixen els reflexos rojos del sol ponent i dels seus raigs d'or... Voldria parlar sens odi, tranquil·lament, com home infinitament las.

Bolxevisme! És un mot rus; però no és solament un mot, car el bolxevisme sota la forma que d'ençà de dos anys pren a Rússia, és un fenomen específicament rus, profundament lligat a l'ànima russa.

Quan em parlen del bolxevisme alemany o del bolxevisme hongarès, no puc menys de somriure. És que això és el bolxevisme? Exteriorment, políticament, potser sí; però l'aspecte ca-

racterístic de l'ànima russa no hi és pas. És el pseudo-bolxevisme.

La duplicitat de l'ànima russa, flexible com les arrels de les plantes de muntanya! D'un roig negre als abissos oberts i pregonos, ombrívols a les cimes cobertes de neu, pures, immaculades!

Un solc travessa aquesta ànima. Profund i llis, la divideix en dues parts estrangera l'una a l'altra. L'una és l'ànima dels habitants de la plana, de grans horitzons, de valls nevades: com elles blanca i clara! Aquesta part de l'ànima estima les taques roges sobre els puríssims camps, els impulsos d'amor, els més sincers, els més forts. Detesta els rius de poca fondària, l'ondulació tranquil·la dels estanys: busca la tempesta, el domini de l'amor, el buf de la llibertat: ella vol ésser Déu.

Al seu costat hi ha una massa negra, informe, que la destrueix: és l'altra ànima! Estreta, terrenal, esclava i servil. És l'ànima dels petits desigs, l'ànima avara, plena de terror i de por. Sempre ansiosa, mesquinament, bestialment.

Aquesta ortiga, presumida i dolenta, odiant el salze, aquesta ànima estima la bogeria gris, pàl·lida i insignificant i detesta l'esclat de les flors, les crestes de les ones!

Millor que ningú Dostoiewsky ens ha descrit la duplicitat de l'ànima russa, i els que després d'ell n'han parlat no han fet sinó repetir feblement l'a b c.

Ivan Karamazov és un ànima plena de passió i de voluntat poderosa i liberal. Vol viure sempre, fins a la fi. No demana per ell sinó la llibertat de l'ànima. «I quan se m'ha ofert la clau del Paradís, l'he refusada ferament! El Paradís no és el símbol de la pau?» Ell, vol buscar sempre. És el torrent impetuós de les muntanyes.

Però, veu's aquí que un diablet li féu durant la nit una visita. un petit follet de cua rodona i lliscosa, repugnant. És la seva segona ànima que el turmenta presentant-li qüestions i arguments especials! I el diablet li murmura: Tu has destruït Déu! Tu ets l'home-Deu! I si ho ets, tot t'és per més. Prova-ho! Mata! Roba!

I el diablet tímid i confús en l'ànima de Ivan Karamazov, devé horrible i terrorífic en l'ànima de Smerdiakow. Aquí és tot. De son cos pesant, ell omplí l'ànima de Smerdiakow, sense deixar lloc «a les notes blanques de l'altra ànima». «Tot és permès—repeteix Smerdiakow—ningú et castigarà, perquè no hi ha Déu; així doncs, fes tot allò que tu puguis realitzar impunement». Tals són els dos aspectes de l'ànima russa. El passat de Rússia, són llarg servilisme, l'autocràcia, el jou policiac li han donat un Smerdiakow.

Les blancors de les planes nevades, les llargues riberes, els grans boscos, les altes muntanyes s'han reflectit en l'ànima de Karamazov. L'ànsia de llibertat, vasta com les estepes, com

a set de cel. El desig dels camins drets i fecunds. La busca de les estrelles noves i de les novelles formes de la vida humana.

Dos començaments lluiten sempre en tot individu, en tot animal. L'origen individual, element de progrés que crea la diversitat de formes íntimament lligades amb les variacions i amb les mutabilitats; l'origen conservador, hostil als desviaments; l'origen conservador, enemic del progrés.

I en el poble rus, aquests dos principis han pres formes estranyament clares i definides, més delimitades que en els altres.

No és pas un poble en el qual les tendències individuals, l'amplitud de les manifestacions, la negació de ço que s'ha convingut, l'lliberament de tot conservatisme: inclinacions, tradicions, hàbituds—jo diria també *l'anarquia del ànima*,—siguint tant profundament, tant fortament arrelades, es manifestin amb tanta puixança com en l'ànima del poble rus.

Contràriament, es troba en cada Rússia, i en la massa, els instints de la bèstia, el degradament d'un mateix i dels altres, la busca de mestres, la indiferència i l'apatia de l'Orient.

I en el bolxevisme, en aquest fenomen essencialment rus, trobem aquests dos principis amb una força increïble, amb una claredat de diamant.

Per la força de la paraula, la força de la fe en la justícia de llur pròpia iniciativa, els bolxevics creen la revolució social. Han condemnat tot ço que és antic, les coses inútils que foren viscudes. Han començat a bastir amb una força insospitada, ímpetus d'estepes russes, la gran figura de la Rússia revolucionària.

Però el diablet de l'ànima russa ha vingut a insinuar temptacions que, en una gran taca ombriva, es mostren a través de la roja vall de l'obra bolxevista. «La dictadura de la massa, no la del poble i de la democràcia, no; la de la multitud amb els seus desigs lamentables, la lubricitat de la seva ànima, son odi boig i estúpid a tota personalitat, a tota llibertat d'ànima.»

Heu's aquí perquè, al costat de la gran empena de la seva obra creadora revolucionària, la Rússia bolxevista ha perseguit la intel·lectualitat russa amb una crueltat incomparable, cegament, rabiosament.

El diablet de l'ànima de Smerdiakow s'ha esplaiat destruint en el fang tot ço que podia ésser considerat individual, xiuxejant: «Sotmet-te a mi. Sotmet-te a la massa.» A l'ensem murmurava a l'orella de Smerdiakow: «Tot és permès, tot és permès.»

Vegeu perquè una part dels intel·lectuals russos foren tan contraris al bolxevisme, i encara que llurs opinions polítiques coincidien amb les dels bolxevics, les deixaven de banda. Vegeu, doncs, perquè els *leaders* i els caps de l'anarquisme rus (príncep Kropotkine i altres) no poden aprovar, no poden admetre aquest moviment. «Nosaltres que detestem el vulgus, nosaltres que busquem la personalitat, no podem inclinar-nos davant d'ell.»

Així és comprès el perquè els anarquistes russos, fins en llurs últims temps, han lluitat, protestat, no contra els bolxevics en llur aspecte polític, sinó contra el bolxevisme, considerant-

lo com a dictadura de la multitud.

«La turba és arribada. Ella declara: «L'home-Déu és anul·lat, i en son lloc, habillada de joglar i cruixint-li les dents, s'hi ha assentat la turba.» (Discurs de l'Anarquista Boïdo a l'Assemblea obrera de les fàbriques Poutilox, 10 març 1919.)

I fregant-se les mans amb un somriure avariciós, Smerdiakow s'ha posat a governar Rússia, udolant: «Tot es permès. No hi ha pas Déu! No hi ha pas el tsar! No hi ha pas gendarmes! Tot és permès!»

I aleshores, Ivan Karamazow agafa per ell que havia insuflat a Smerdiakow aquesta idea: «Tot és permès!» Ell qui cridà a Smerdiakow com amic, per curiositat, per a fer-hi una prova. Ara no ha pogut suportar els seus excessos i l'ha apartat de si amb terror i còlera, ben lluny d'ell.

«Quin horror!»

I com si repetís el profund romanç simbòlic de Dostoiewsky, Lenine, Ivan Karamazow renuncia a la «Dictadura de la multitud», a la negació de l'ànima per Smerdiakow; car ell s'ha espantat de la terrible acció del diablet que habita en l'ànima russa, ha tingut por d'aquest abí negre, vora del qual ha entrevist el cos de la revolució russa.

Ha tingut por i ha reulat.

I ell ha dit a la turba, Smerdiakow: «Jo vos rebutjo.» La força de la revolució russa és en sa obra creadora, en la dominació dels orígens individuals, en la pluralitat de l'espèrit. (Discurs de Lounatcharsky.) I Lenine ha cridat la intel·lectualitat per a bastir amb ella el monument de la revolució russa. «Solament amb la cooperació de la intel·lectualitat, la democràcia podrà fer triomfar la revolució. Bèsties són els que creuen que el vulgus pot crear i governar el país.» (Discurs de Lenine, 28 de març, 1919.)

Però no és ja massa tard?

La mar és tan agitada com abans. Ella bramula encara. Les crestes de ses ones són sinistrament roges. I el que contempla la lluita dels dos camins, dels dos orígens de Rússia, pot rebre'n una resposta simple i complicada, clara i imperfecta.»

B. SOKOLOFF

Diputat de la Rússia constituïent.
(Trad. M. S.)

MENT I. MEDICINA. Traduïm del *Cambridge Magazine*:

L'home d'Estat que té el deure de trobar remei a tals desordres (desordres socials), ha de descobrir, igual que el metge en cada individu, les causes més profundes que els han ocasionat i pot fer molt per a corregir el mal amb remeis basats en aquest coneixement. Dificilment, però, pot esperar una curació de durada a menys d'explicar al poble en què s'equivoca i on s'ha perdut. Sense aquest coneixement propi, el seu treball està exposat a naufragar per circumstàncies posteriors, que serien inofensives si s'hagués ensenyat el poble a veure i a comprendre la naturalesa de les seves primeres desgràcies.

Demés, l'estudi de la comunitat

s'igualava al de l'individu en això: què el grup social està encara més subjecte que els individus que el formen a la influència dels fets que s'amaguen sota la superfície. En general s'ha reconegut que els desordres socials depenen quasi sempre de factors ja molt distants en la història del país, factors no sols en lluita amb les últimes normes socials, sinó també, en molts casos, amb les condicions socials existents. Per entendre el mal i trobar el remei apropiat, calen investigacions que s'endinzen tant en el passat que estan completament apartades de la memòria de la gent i sols poden assolir-se per procediments especials d'escudrinyament històric i raonaments sociològics. Aquests factors depenen tant de la inconsciència de la ment del poble, com els factors causants d'una neurosis o una psicosis depenen d'una regió inconscient de la ment de l'individu.

La importància de la seguretat pròpia, de la suficiència, en els trastorns del cos polític, és tant gran com la del seu coneixement. Una nació que no vulgui afrontar els fets i estigui satisfeta empassant-se i adoptant totes les receptes i remeis infal·libles dels seus polítics, no pot esperar arribar, amb aquest sistema, a una milloria permanent de cap dels desordres que l'afecten. Encara que les prescripcions dels seus governants fossin sàvies, sols pot esperar-ne un efecte temporal, si el poble confia massa en aquesta saviesa i deixa d'esforçar-se conjuntament per a remeiar les faltes de la comunitat.»

D'ANNUNZIO.

Mai com ara no ens havia fet l'impressió de feblesa que ens fa.

Mai com ara que s'envolcalla de retòrica del sacrifici i esmerça les màximes energies en la prodigalitat verbal.

Contra això, per esbrinar la justícia i la veritat del cas de Fiume, nosaltres els catalans que sabem el que són aquestes coses i el que representen les *ligas patrióticas*, tenim un argument suprem: *el plebiscit*.

OLOT.

Nomenem fidelíssima i exemplar la ciutat d'Olot i la erigim capital de la dignitat de Catalunya.

Recomanem a Tarrassa l'exemple d'Olot, i també a Girona.

MERRHEIM.

Avui no fem sinó escriure aquest nom del Secretari General del Sindicat de metal·lúrgics de França, amb motiu de les paraules dites per ell en el Congrés de la G. T. celebrat a Lió.

Un altre dia extractarem el seu par-

lament amb totes les honors que es mereix el sentit d'espiritual valoració que hi culmina, invocant el retorn de la responsabilitat moral i fent del revolucionarisme una defensa contra la nova tirania del no treball.

GAL ESMENTAR

—L'assaig de Mr. Jacques Rivière: La Décadence de la Liberté, a *La Nouvelle Revue Française*.

—Que la representació de les lletres franceses a l'estranger demanada per Mr. Lucien Maury des de les pàgines de *La Minerve Française* (1.er setembre 1919) no tindrà eficàcia si no es parteix d'una absoluta reciprocitat d'atenció i de cordialitat.

—*Germanor*, de Santiago de Xile, vibrant de catalanitat.

—*Voce Nuova*. Setmanari de Milan.

—*I libri del giorno*.—Interessant com sempre, la secció *Libri di cui si parla*.

—La secció *Les lettres et la vie*, signada F. Vandereux a *La Revue de Paris*. Curiositat confortable i enginy de bona posició.

Que no és prou, perquè una revista ens plagui, que s'anomeni *Le Monde Nouveau* i que es proclami interal·liada i internacional.

—L'atenció de Mr. Jean Bonnafous a *La Renaissance Catalane* en seguir el procés del moviment nacionalista a la Catalunya francesa. Copiem amb joia uns paragrafs d'un dels darrers articles (13 setembre), sense traduir-los perquè no perdin cap matis d'expressió:

«D'ailleurs qu'on le veuille ou non, le catalanisme est un mouvement fatal, comme tout le méridionalisme dont il est une des formes. Par la diffusion de l'instruction publique, le fils du paysan, de l'ouvrier, du commerçant, devient de plus en plus un intellectuel. De plus en plus, par l'étude de la géographie, de l'histoire, de l'économie politique, etc., il prend conscience de ses origines, de ses goûts, de ses besoins; il mesure le tort fait à ses pères, à leur insu, par la politique royale et jacobine; il s'aperçoit que la centralisation le condamne à se restreindre sur place ou à s'expatrier. De là à regimber, à combattre le système actuel pour lui en substituer un nouveau, il n'y a qu'un pas. Ou l'Etat comprendra ou il résistera. Dans le premier cas, à quoi bon se séparer?

Dans le second on ne peut prévoir ce qui arrivera; mais s'il se produisait quelque «sécession», nos jacobins n'auraient qu'à s'en prendre à eux-mêmes!

L'opinion de «l'homme d'esprit et de cœur» citée plus haut, n'est autre que la vieille thèse montagnarde renouvelée de l'absolutisme royal: Paris doit absorber la France bon gré, mal gré. Quant au principe des nationalités, il est excellent à condition de s'appliquer... chez les autres; c'est un article d'exportation! Eh bien, non! Quand on a fait la guerre pour la Justice et le Droit on n'est pas cynique à ce point. Si la Catalogne et l'Euskara obtenaient en Espagne l'indépendance et si nos Roussillonnais et nos Basques manifestaient clairement la volonté de se joindre à leurs frères, il n'y aurait qu'à suivre l'exemple de l'Italie lors des plébiscites savoyard e niçois: s'incliner et ratifier leur option, parce que au dessus de toutes les Patries, même française, il y a la Liberté des Peuples et parce que la vraie sagesse et la vraie politique c'est en fin de compte d'être juste.»

Què sota el títol *La Pléiade*, s'anuncia a París la sortida d'uns quaderns de poesia en els quals tindran cabuda totes les parles d'expressió poètica.

Els noms de Charles Derennes, Marius André i Joaquim Gasquet, iniciadors d'aquesta empresa, són una garantia de serietat i d'eficàcia.

—La *Revista Critica d'Arte*, publicació quinzenal, any primer, n.º 1, Roma.

—L'article *A proposito di Teatro Nuovo*, de G. A. Borgese en la revista italiana *I libri del giorno*, del mes de setembre.

—Els primers números de la revista berlinesa *Darenbruch*, sota el títol de la qual, de exacta i gràfica traducció barcelonina, l'avantgardisme pren l'aire d'incorporat ja a l'història de la literatura, i fins si voleu, amb massa atapaïment.

—La *Revista de El Circulo*, de Rosario de Santa Fe, amb un article de Adrià Gual comentant l'obra i enaltint la personalitat del jove músic català Robert Gerhard.

—La desproporció que excel·lents amics nostres han advertit entre el sòlid bagatge teòric dels redactors crítics de *La Minerva Française* i la migrada realització creadora de les pàgines literàries de la esmentada revista.

Articles com el de G. A. Masson, per exemple (n.º 8, 16 setembre) no van acompanyats d'una bona documentació contemporània.

—Les següents paraules de la revista *Ressorgiment*, de Buenos Aires, comentant fets de tots prou coneguts i que concorden amb el criteri de les joventuts catalanes.

«Cal que es parliclar: nosaltres creiem que el govern de l'Estat, veient-se impotent per a dominar les ànsies vehements de Catalunya a disposar del propi govern sota un règim autòmic,

CENSURA

Però això s'acabarà i tornarà la normalitat a regir la vida del poble, mes el plet de Catalunya subsistirà i tornaran les jornades d'abrandaments, i vindrà,

CENSURA

i serà un mai acabar fins el dia que es dongui satisfacció a les justes aspiracions del nostre poble; perquè el plet de la llibertat de Catalunya és plet guanyat, que el fet biològic d'un poble no el deté ningú quan aquest poble ha arribat, com Catalunya, a la plenitud de la seva vida.»

—El continuat millorament de *L'Instant* sota la direcció de J. Millàs-Rau-rell.

I ja que parlem de *L'Instant* no sabriem passar en silenci el comentari de l'*Europe Nouvelle*, que volent elogiar l'Horta impressor, atribueix el seu esforç a un gest de ric novell.

Ens cal recordar que l'Horta ha estat sempre un home d'esperit perquè ha estat un home que estimava el seu ofici. Els seus primers èxits d'impressor estan lligats amb l'història literària de Catalunya.

Ell publicava els primers volums de poesies de Josep Carner, J. M. López-Picó, Guerau de Liost, Prat Gaballí i altres.

Ell publicava el primer volum del *Glosari de Xenius*, *L'Almanac dels noucentistes*, i les obres d'En Puig i Ferrater avançant-se a la consagració del públic.

Ell fou amic dels escriptors i dels artistes i ara no fa sinó continuar aquesta bella tradició amb els homes nous de la Catalunya nova.

J. M. LÓPEZ-PICO

DIETARI ESPIRITUAL

Publicacions de LA REVISTA
Vol. 29

Preu: 3 Pessetes

J. FARRAN I MAYORAL

DIALEGS DELS DÉUS DE LLUCIA DE SAMOSATA

Publicacions de LA REVISTA
Vol. 32

Preu: 3 Pessetes

J. M. LOPEZ-PICÓ

EL MEU PARE I JO

Poesies, op. XI
Publicacions de LA REVISTA

Preu: 3 Pessetes

TINTORERIA I APRESTOS

PLA PANADÉS I ROTIER

Sant Joan de Malta, 62

Telèfon 419

S. M.

P. M. BORDOY-TORRENTS

ELS POBLES D'ORIENT

Publicacions de LA REVISTA
Vol. 31

Preu: 5 Pessetes

LLIBRERIA GENERAL DELS

SALVAT-PAPASSEIT

Corts Catalanes, 613. - Telèfon 4902

JOIERIA, ARGENTERIA
I ESMALTS D'ART

DE

RAMON SUNYER

Corts Catalanes, 643.-BARCELONA

Publicacions de LA REVISTA i *l'Institut d'Estudis Catalans*. — Premsa d'Art d'avantguarda. — Dipòsit general de la biblioteca «Editorial Minerva». — Administració de llibres i revistes de la jova producció catalana. — Informació literària. Bibliografia. — Sotscipcions.

Publicacions de LA REVISTA

Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - Barcelona

Darrers llibres publicats

DIETARI ESPIRITUAL, de J. M. López-Picó

LES JOVENTUTS CATALANES, de J. Bofill i Matas.

ELS POBLES D'ORIENT, de P. M. Bordoy Torrents.

DIALEGS DELS DEUS, de Lluçia de Samosata. Trad. directa de J. Farran i Mayoral.

BIBLIOTECA DE LIRICS MUNDIALS: SONETS I ODES, de John Keats,
Traducció de Marià Manent

BIBLIOTECA D'ESCRITS POLÍTICS: LA PRIMERA VICTORIA DEL CATALANISME, de Narcís Verdaguer i Callís

LES NOVES VALORS DE LA POESIA CATALANA, per Joaquim Folguera

A punt de sortir

AMIEL, de Salvador Albert.

LES FLORS DEL MAL, de Baudelaire, *trad.* de Joan Capdevila Rovira.

BIBLIOTECA DE LIRICS MUNDIALS, Vol. V

POESIES, de Joaquim Folguera

En preparació

PROSES, FRAGMENTS i TRADUCCIONS, de Joaquim Folguera.

LA NAU, Poesies de Ventura Gassol.

ALTRES LLIBRES de Trinitat Catasús, J. Millàs-Raurell, Josep Pla, Gabriel Alomar, J. M. Junoy, J. Creixell, J. Estelrich, Clementina Arderiu, J. Llorens Artigas, Ramón Rucabado, Carles Riba, J. Farran i Mayoral, Joan Puig i Ferrater, Manuel Reventós, M. Vidal i Guardiola, etc.